

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านหมู่ 1 ตำบลเกาะกูด อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด ในครั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามประเด็น ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบัญชี
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลเกาะกูด อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด
- 2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบัญชี

ความหมายของการบัญชี

ณัฐชานนท์ โกมุตพิพิงศ์และธัญลักษณ์ วิจิตรสารวงศ์ (2565 : 1) ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) ไว้ว่า ระบบในการบันทึกข้อมูลในการดำเนินงานของบริษัท และสื่อสารข้อมูลดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการตัดสินใจ การบัญชีจึงอาจถูกเรียกว่าเป็นภาษาของธุรกิจ (Language of Business) การบัญชีเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การเลือกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Identifying) การจดบันทึก รายการอย่างเป็นระบบตามลำดับวันที่และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้หน่วยเงินตราในการจดบันทึก (Recording) และการสื่อสารข้อมูล (Communication) โดยการจัดทำรายงานเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำมาใช้เพื่อการตัดสินใจ รายงานที่สำคัญที่ได้จากการทำบัญชี คือ งบการเงิน (Financial Statement)

ปราโมทย์ ถวิลรักษ์ (2561 : 4) ได้ให้ความหมายของการบัญชี ไว้ว่า ศาสตร์และศิลป์ของการรวบรวมข้อมูล การจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ และสรุปผลเป็นรายงานทางการเงินในรูปแบบตัวเงินของรายการและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องด้านการเงินเพื่อประโยชน์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีกระบวนการจัดทำบัญชี ดังนี้

- 1.การรวบรวม (Collecting) หมายถึง การรวบรวมรายการค่าทางธุรกิจที่มีการเกิดขึ้นกับกิจการและมีผลกระทบต่อกิจการซึ่งจะทำให้กิจการมีรายการสูญเสียและได้ประโยชน์ต่อกิจการซึ่งจะต้องรวบรวมรายการค่าพร้อมกับเอกสารให้ถูกต้องเพื่อความน่าเชื่อถือของรายการค่า
2. การจดบันทึก (Recording) หมายถึง การจดบันทึกรายการค่าที่มีการเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ซึ่งมีการจดบันทึกตามหลักการที่ถูกต้อง

3. การจำแนก (Classifying) หมายถึง การจำแนกข้อมูลที่ได้จัดบันทึกไว้แล้วนำมาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหมวดหมู่บัญชีซึ่งหมวดหมู่บัญชีมี 5 หมวด ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย

4. การสรุปข้อมูล (Summarizing) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จำแนกไว้เป็นหมวดหมู่แล้วนั้นนำมาสรุปผลออกเป็นรายงานตามหลักการกรอบแนวคิดของการทำบัญชีจะส่งผลให้ได้งบการเงินที่มีคุณภาพ

จันทนา สาขาการและศิลปพร ศรีจันเพชร (2561 : 1-2) อธิบายว่า หน้าที่หลักของการบัญชีเพื่อรวบรวมและรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจแล้วนำเสนอในรูปรายงานทางการเงิน

นิตยา โหราเรือง (2564 : 4) ได้ให้ความหมายของการบัญชี ไว้ว่า การบัญชีเป็นศิลปะของการจัดบันทึก การจำแนก การสรุปผลและการรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน โดยใช้หน่วยเงินตรา ซึ่งรายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต รวมทั้งการแปลความหมายของผลการปฏิบัติงาน

ธารี หิรัญรัศมี และคนอื่น ๆ (2559 : 11) ได้ให้ความหมายของการบัญชีไว้ว่า การบัญชีเป็นการรวบรวม จัดเก็บ สรุปผล และนำเสนอข้อมูลที่เป็นตัวเงิน (Financial Information) และข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน (Nonfinancial Information) ข้อมูลเหล่านี้ช่วยอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับกิจการ และเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลในการนำมาประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2559 : 86-97) ได้ให้ความหมายของการบัญชี โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนประกอบหรือลักษณะที่สำคัญ คือ

1. ศาสตร์หรือศิลปะ กระบวนการหรือระบบ กิจกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล
2. หน้าที่งานมี 2 ด้านใหญ่ คือ ด้านการประมวลข้อมูล เช่น การรวบรวม การจัดบันทึก การจำแนกหรือการจัดประเภท การสรุปผลข้อมูล และด้านการประเมินข้อมูล เช่น การวิเคราะห์ การตีความ และการแปลผลข้อมูล
3. ข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับรายการหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจของกิจการหรือสารสนเทศทางการเงิน โดยวัดออกมาในรูปจำนวนเงินหรือตัวเลขใช้ในการบัญชีการเงิน
4. เพื่อนำเสนอสารสนเทศทางการเงินนั้นให้แก่ผู้ใช้เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี (ทั้งผู้ภายในและผู้ภายนอกกิจการ)

สรุปได้ว่า การบัญชี หมายถึง การจัดบันทึกที่รายการหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นประจำวัน การจัดประเภท ของรายการที่เกิดขึ้น และการสรุปผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยการจัดทำรายงานทางการเงินที่เรียกว่า งบการเงิน เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลความหมาย อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินต่อไป

ประโยชน์ของข้อมูลทางบัญชี

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2564 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำบัญชี ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบฐานะการเงิน ว่ากิจการมีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการเท่าใดและมีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับใด
2. เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานว่ารายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการเป็นอย่างไรสรุปผลประกอบการว่า ขาดทุน หรือ กำไรเท่าใด มีโอกาสในการทำธุรกิจต่อหรือไม่ หรือมีความสามารถในการทำกำไรในระดับใด
3. เพื่อให้ทราบสภาพคล่องของกิจการ ว่ามีกระแสเงินสดเข้า กระแสเงินสดออกเท่าใด และเพียงพอที่จะใช้ในการทำธุรกิจหรือไม่
4. เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ ว่าผู้ลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของเงินลงทุนในกิจการมีผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการลงทุนเปลี่ยนแปลงอย่างไร
5. สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนสำหรับการบริหาร การตัดสินใจ ในการดำเนินธุรกิจให้มีกำไร และสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายทิศทางในอนาคตของกิจการได้
6. เป็นการดำเนินการเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ให้กิจการมีหน้าที่ต้องทำบัญชีของธุรกิจ เพื่อให้เสียภาษีได้ถูกต้อง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบัญชีครัวเรือน

2.2.1 **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** มูลนิธิชัยพัฒนา (2560) ได้ระบุถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

“**เศรษฐกิจพอเพียง**” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะ แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ

ของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ กว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมี เหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ นั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความ ระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา : (ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา, 2559)

การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ต้องคำนึงถึง 4 มิติ ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้
ตารางที่ 2.1 การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

ด้านเศรษฐกิจ	ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ / ใช้ชีวิตอย่างพอควร / คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ / มีภูมิคุ้มกัน / ไม่เสี่ยงเกินไป / การเฝ้าระวังเลือกสำรอง
ด้านสังคม	ช่วยเหลือเกื้อกูล / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้ค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
ด้านวัฒนธรรม	รักและเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย / เห็นประโยชน์และ

	คําค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น / รู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ
--	---

จุดมุ่งหมายของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นก็ คือ การพัฒนาให้ตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวมนั้นอยู่ได้อย่างพอเพียง ด้วยการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง ให้มีความสุข มีความสุขที่แท้จริง และเป็นอย่างยั่งยืน โดยไม่รู้สึกละแฉกจนต้องเบียดเบียนตัวเอง หรือใช้ชีวิตเกินความพอดีตามฐานะของตน หรือเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ผู้คนทุกเพศทุกวัยสามารถนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้ เพื่อเป็นกรอบแนวคิด อย่างมีระบบ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันทางความคิด เริ่มจากการเรียนรู้และจดจำ ทำความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และประเมินผล โดยให้อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับบุคคลและครอบครัว

1. หาคำรู้และฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ
2. มีความอดทนและความขยันหมั่นเพียร
3. ประกอบอาชีพที่สุจริต อยู่บนหลักของความถูกต้อง
4. หาคำสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว (Work-Life Balance)
5. รู้จักออม วางแผนทางการเงิน เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
6. ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลตามความเหมาะสมตามสภาพ บทบาท และหน้าที่ของตน ไม่ใช่การตระหนี่ถี่เหนียว
7. เรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. ก่อนดำเนินการที่สำคัญ ควรมีการหาข้อมูล วางแผน และพิจารณาถึงผลที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

9. พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและแหล่งข้อมูลก่อนทุกครั้ง

แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับเด็กและนักเรียน

1. พึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวตามวัยและความสามารถ เช่น การแต่งตัว จัดกระเป๋าไปโรงเรียนเอง ช่วยทำความสะอาด เก็บสิ่งของให้เข้าที่เป็นระเบียบ
2. ตั้งใจศึกษาหาความรู้ และฝึกฝนทักษะที่จำเป็น
3. มีความอดทนและความขยันหมั่นเพียร
4. ช่วยเหลือครูอาจารย์และเพื่อนตามความสามารถของตน
5. รู้จักประหยัดและเก็บออม ฝึกแยกแยะสิ่งที่จำเป็นในชีวิต และสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือเพียงแค่อยากได้

6. เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ในปริมาณที่เหมาะสม

แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับโรงเรียน

1. ส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ปลูกฝังคุณธรรมเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เช่น ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความมีน้ำใจ เป็นต้น
3. ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างการนำคุณธรรมและความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตจริง เช่น การปิดน้ำและปิดไฟเมื่อไม่ใช้แล้ว การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไร้เชื้อเพลิง ปลูกผักสวนครัว จัดตั้งธนาคารโรงเรียน
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

2.2.2 การบัญชีครัวเรือน

การบัญชีครัวเรือนเป็นการนำบัญชีมาประยุกต์ เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนโดยปาริชาติ มณีมัย, ชลันธร ศรีธรรมโชติ, ภัทรพล วรรณราช และระวีวรรณ สุขพิลาภ (2561 : 18-33) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีเกษตรกรในพื้นที่ในพื้นที่โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ได้สรุปการจัดทำบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดทำบัญชีในสองส่วนสำคัญ คือ (1) การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนหรือการบัญชีส่วนบุคคล และ (2) การจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. การจดบันทึกข้อมูล (Recording) คือ การจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน/บุคคล
2. การจำแนกประเภท (Classifying) คือ การจัดกลุ่มประเภทของรายการต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกไว้เพื่อความสะดวกในการสรุปผล เช่น การจัดกลุ่มของรายรับหรือรายได้ประเภทต่าง ๆ ของครัวเรือน การจัดประเภทรายจ่าย โดยแยกเป็นรายจ่ายที่จำเป็นและรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
3. การสรุปผล (Summarizing) คือ การสรุปผลรายรับ -รายจ่ายของครัวเรือน อาจทำเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน เป็นต้น

4.การแปลผลข้อมูล (Translating) และการนำไปใช้ประโยชน์ (Using) เป็นการวิเคราะห์ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมารอบครัว /บุคคลมีรายรับและรายจ่ายเป็นอย่างไร มีเงินออมหรือสามารถลดหนี้สินได้เท่าใด อันจะนำไปสู่การวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายเงินของครัวเรือน/บุคคลในอนาคต

ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติในการดำรงชีวิต ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน และนำข้อมูลที่ได้อธิบายมาพิจารณาหาวิธีเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี หากมีส่วนที่เหลือให้เก็บไว้ออมเพื่อใช้ในอนาคต (นภาพร ลิขิตวงศ์จร, 2550 : 25-29)

ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

โปรซอพ (2565) ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การทำบัญชีเพื่อบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายประจำวันหรือบันทึกข้อมูลอื่น ๆ ในชีวิตและในครอบครัว เช่น บัญชี

ทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณ บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา หรือจะเป็นบัญชีภูมิปัญญาด้านต่างๆ ซึ่งเราสามารถจดบันทึกเรื่องราว สิ่งหรือเรื่องราวในชีวิตได้เช่นกัน

ภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562 : 22) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกบัญชีที่ไม่ได้จดบันทึกเพียงตัวเงินเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคีกันของคนในครอบครัวให้รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการแบ่งปันกันในสังคม เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปจดบันทึกข้อมูลทำให้ทุกคน สามารถเข้าใจ และสามารถบริหารจัดการการเงินและวางแผนการดำรงชีวิตให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ นอกจากนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้ครอบครัวมีความสุขในการใช้ชีวิต ซึ่งยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเอง ความพอประมาณ สภาพคล่องทางการเงิน รู้จักอดออม ทราบเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายรับ-รายจ่าย ของตนเองได้อย่างชัดเจนในแต่ละวัน นำไปสู่การนำข้อมูลการใช้จ่ายมาช่วยในการวางแผนการบริหารทางการเงินสำหรับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกณรงค์ เรืองรัตน์ (2561 : 8) กล่าวว่า หลักการของการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน คือ การจดบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านการเงินที่เกิดขึ้นในแต่ละวันภายในครอบครัว โดยแยกเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ภัทธา เรืองสินัญญา (2555 : 21) ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไว้ว่า เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น

แสงเดือน อยู่เกิด (2562 : 13) ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไว้ว่า บัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายการรับจ่ายเงินของครอบครัว แสดงข้อมูลรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการเงินของครอบครัว ช่วยทำให้ครัวเรือนได้ทราบรายละเอียดรายรับและรายจ่าย ทำให้ครัวเรือนลดรายจ่ายก่อให้เกิดความฟุ่มเฟือยหรือรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน

สรุปได้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน ทำให้ทราบรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำบัญชีครัวเรือนจึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน

รายรับ หรือ รายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพ หรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น **รายจ่าย** หรือ ค่าใช้จ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมา สิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่าย อาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น **หนี้สิน** คือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเอง

มืออยู่ หนี้สินเป็น เงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอก เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่าง ๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น **เงินคงเหลือ** คือ เงิน หรือ ทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏรายรับมากกว่ารายจ่ายจะทำให้มีเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า กำไร แต่หากหลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบหรือทางบัญชีเรียกว่า ขาดทุน นั่นเอง

2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งที่เป็นในอนาคต บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อ คือ **การพอประมาณ** ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่ **มีเหตุผล** รู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออม นั่นคือ **ภูมิคุ้มกัน** ที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัว บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก

ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ สัมบันท์กับบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึกลง และส่งผลให้ไม่อยากบันทึกลง ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกลงบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกลงบัญชี รายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกลงว่าเป็นรายรับ ทำให้มีได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับ เนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคต ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยด้วย จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด ส่วนข้อผิดพลาดอีกประการหนึ่ง คือ การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดพลาดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำ ๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากัน อาจเกิดจากการบันทึกลงผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วคราวเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก สำหรับการแก้ไขปัญหาคาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหาการรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทาง ดังนี้

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

2. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกาย โดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น

3. การเพิ่มรายรับหารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น

4. การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จัก อดออม การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

ขั้นตอนของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ในกระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น เป็นเรื่องที่ทุกครัวเรือนสามารถทำการบันทึกบัญชีได้โดยง่าย เพราะใช้เวลาในการบันทึกไม่มาก ซึ่งถ้าจะบันทึกบัญชีนั้น ควรแยกประเภทของรายได้และค่าใช้จ่ายออกจากกัน ต่อจากนั้นก็นำบันทึกลงในแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน ซึ่งอาจจะใช้สมุดบัญชีที่มีขายตามร้านทั่วไป หรือขอจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำมาจดรายการรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้น

ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

บัญชีรายรับ-รายจ่าย

วันที่	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
	ยอดคงเหลือยกมา				
	รวมรับ จ่าย และยอดคงเหลือยกไป				

ภาพที่ 2.2 ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

ที่มา : (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2555 : 25)

หลักการในการบันทึกบัญชีครัวเรือน

จากภาพที่ 2.2 ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับและรายจ่าย สามารถอธิบายแต่ละช่องรายการ ได้ดังนี้

1. **ช่อง “วันที่”** ใช้บันทึก วันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่เกิดรายการรับเงินหรือจ่ายเงินจริง แต่หากจำวันที่เกิดรายการไม่ได้ ให้ใช้วันที่ทำการบันทึกบัญชีแทน
2. **ช่อง “รายการ”** ใช้บันทึกคำอธิบายหรือรายละเอียดของการรับเงินหรือจ่ายเงิน การรับเงิน เช่น รับเงินเดือน รับค่าล่วงเวลา การจ่ายเงิน เช่น ค่าอาหาร ค่าระหนี้เงินกู้ ค่าน้ำ -ค่าไฟฟ้า ค่าอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
3. **ช่อง “รับ”** ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาทุกรายการ ไม่ว่าจะรับจากอาชีพหลักหรือรายได้อื่น ๆ
4. **ช่อง “จ่าย”** ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปทุกรายการ ไม่ว่าจะจ่ายออกไปในเรื่องใดก็ตาม
5. **ช่อง “คงเหลือ”** ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” คงเหลือ หลังจากได้รับเข้ามาหรือจ่ายออกไป ควรคำนวณทุกครั้งที่มีการบันทึกบัญชีการรับเข้าหรือจ่ายออก เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจุบันมีจำนวนเงินคงเหลืออยู่เท่าใดโดยตั้งต้นด้วยจำนวนเงินคงเหลือล่าสุด นำรายการรับมาบวกเข้าและนำรายการจ่ายมาหักออก จะได้ยอดคงเหลือปัจจุบัน เพื่อสามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. **ช่อง “หมายเหตุ”** ใช้บันทึกรายละเอียด ที่ต้องการบันทึกเพิ่มเติมจากช่องรายการ
7. **บรรทัด “ยอดคงเหลือยกมา”** ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ในช่องคงเหลือ โดยนำตัวเลขมาจากจำนวนเงินในช่อง “คงเหลือ” จากบรรทัด “รวม” (บรรทัดสุดท้าย) ของหน้าบัญชีก่อนหน้านี้ แต่หากเป็นการเริ่มต้นบันทึกบัญชีเป็นครั้งแรกในหน้านี้ ให้ใส่จำนวนเงินคงเหลือตามตัวเลขที่มีเงินคงเหลืออยู่เป็นตัวเลขตั้งต้น
8. **บรรทัด “รวม รับ จ่าย และยอดคงเหลือยกไป”** ใช้บันทึก “จำนวนเงินรวม” ตามแนวตั้งในช่อง รับและจ่าย ส่วนช่องคงเหลือ เป็นจำนวนเงินคงเหลือที่เป็นปัจจุบัน โดยนำตัวเลขนี้มาจากช่องคงเหลือล่าสุดของหน้าบัญชีนี้ ซึ่งจำนวนเงินนี้จะนำไปใส่ในบรรทัดยอดคงเหลือยกมาในช่องคงเหลือของหน้าบัญชีถัดไป แต่หากต้องการทราบยอดรวมของรายรับและรายจ่ายในหน้าบัญชีถัดไปด้วย ก็ให้ยกยอดรวมในช่องรับและจ่ายไปใส่ในหน้าบัญชีถัดไปพร้อมกัน จำนวนเงินยอดคงเหลือยกไปในหน้าบัญชีนี้จะต้องเท่ากับจำนวนเงินยอดคงเหลือยกมาในหน้าบัญชีถัดไป

ประโยชน์การทำบัญชีครัวเรือน

ผลงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีดังนี้

การวิจัยของธรรมาชนก นิลมณี และคนอื่น ๆ (2558 : 36) เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว

การวิจัยของจิรัฐ ชวนชม, สวรรยา พิณเนียม และคนอื่น ๆ (2559 : 58) เรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ปัจจัยมูลเหตุผลจูงใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสาเหตุใน การจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักศึกษา ต้องการทราบข้อมูลด้านการเงินของตนเอง

การวิจัยของกิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพรี (2557 : 73) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การมีความจำเป็นต้องจัดทำบัญชีครัวเรือน การทำให้มีเงินออมมากขึ้น การทำให้ทราบรายละเอียดรายได้-รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย การทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

และจากการวิจัยของ ภัทราจิตร แสงสว่างและศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2558) เรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือนบ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือง อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลังจากบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้ว ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมมากขึ้น

สรุปได้ว่า เมื่อมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะทำให้ให้ทราบรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนทราบข้อมูลด้านการเงินของตนเอง รู้จักประหยัด เพื่อที่จะได้ควบคุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง และมีเงินออมมากขึ้น นอกจากนี้ยังทราบถึงสถานะทางการเงินในปัจจุบันของครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การจัดทำบัญชีครัวเรือน ถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ของประชาชนเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดีด้วย

2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลเกาะกูด อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด

ด้านกายภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด, 2565)

เกาะกูดเริ่มปรากฏหลักฐานตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อองค์เชียงสือ เจ้าเมืองญวนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระองค์ หนีออกจากกรุงเทพมหานคร มาลงเรือที่เกาะสีชัง จากนั้นแล่นเรือชักใบในอ่าวไทยมา 7 วันจึงถึงเกาะกูดที่ไม่มีคนอยู่เลยชนพื้นถิ่นดั้งเดิมของเกาะกูดส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่อพยพมาจากเมืองปัจจันตคีรีเขตร์ (เกาะกง) ที่ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2447 มีหมู่บ้านคลองมาดเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ที่สุด

เดิมเกาะกูดเป็นหมู่บ้านขึ้นกับตำบลเกาะหมาก อำเภอแหลมงอบ ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นตำบลเกาะกูด ในปี พ.ศ. 2523 ตัวเกาะกูดมีระยะทางห่างจากอำเภอคลองใหญ่ประมาณ 40 กิโลเมตร ประชาชนชาวเกาะกูดมีความยากลำบากในการเดินทางไปติดต่อราชการ ประกอบกับเกาะกูดอยู่ใกล้ดินแดนประเทศกัมพูชาด้านเกาะกงมากกว่าฝั่งไทย ทางราชการจึงมีนโยบายเพื่อความมั่นคง

มีความชื้นสูง อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 27.31 องศาเซลเซียส มีฝนตกเกือบตลอดปี โดยเฉพาะช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือน พฤษภาคม - ตุลาคม จะมีฝนตกชุกมาก มีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 200 มิลลิเมตร/เดือน

ประชากร

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร									
		พ.ศ. ๒๕๖๓			พ.ศ. ๒๕๖๔			พ.ศ. ๒๕๖๕			
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	หลังคาเรือน (หลังคา)
๑	คลองหินดำ	๓๐๕	๒๕๗	๕๖๒	๓๑๒	๒๖๐	๕๗๒	๓๐๘	๒๕๙	๕๖๗	๓๓๘
๒	คลองเจ้า	๒๒๗	๒๐๓	๔๓๐	๒๓๑	๒๐๓	๔๓๔	๒๓๓	๒๐๗	๔๔๐	๓๖๕
๓	อ่าวใหญ่	๖๗	๗๘	๑๔๕	๖๕	๗๔	๑๓๙	๖๗	๗๕	๑๔๒	๙๐
๔	อ่าวสลักอวน	๘๘	๕๔	๑๔๒	๘๖	๕๑	๑๓๗	๘๒	๕๐	๑๓๒	๑๓๔
๕	อ่าวพร้าว	๑๒๑	๑๑๖	๒๓๗	๑๒๓	๑๓๐	๒๕๓	๑๒๖	๑๓๔	๒๖๐	๒๓๑
๖	อ่าวสลัด	๒๑๖	๒๐๖	๔๒๒	๒๒๐	๒๐๘	๔๒๘	๒๒๒	๒๐๘	๔๓๐	๑๙๒
	รวม	๑,๐๒๔	๙๑๔	๑,๙๓๘	๑,๐๓๗	๙๖๖	๑,๙๐๓	๑,๐๓๘	๙๓๓	๑,๙๗๑	๑,๓๕๐

ภาพที่ 2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ที่มา : (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด, 2565)

เศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนมะพร้าว ธุรกิจการท่องเที่ยว และทำประมงชายฝั่ง

ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด (พ.ศ.2566-2570) (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกูด, 2565)

1. วิสัยทัศน์

“เกาะกูดร่วมใจพัฒนา เศรษฐกิจมั่นคง คมนาคมก้าวไกล ปวงประชาสุขใจ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”

2. ยุทธศาสตร์

- 2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร
- 2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศรษฐกิจและการท่องเที่ยว
- 2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม
- 2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. เป้าประสงค์

ตำบลเกาะกูด มุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งจะส่งผลทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดเป้าประสงค์เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนด ดังนี้

- 3.1 มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

- 3.2 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและการเกษตร
- 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3.4 จัดให้มีศูนย์ราชการภายในตำบล
- 3.5 จัดให้มีงบประมาณรายจ่ายอย่างเพียงพอ มีวัสดุครุภัณฑ์ที่เพียงพอและทันสมัย
- 3.6 จัดให้มีบุคลากรที่เพียงพอกับปริมาณงานและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
- 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 3.8 ส่งเสริมการศึกษา
- 3.9 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3.10 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3.11 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 3.12 ส่งเสริมการพัฒนาศตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 3.13 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ
- 3.14 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ
- 3.14 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ
- 3.14 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ
- 3.15 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 3.16 ส่งเสริมศาสนา บำรุงรักษาศิลปะ

4. กลยุทธ์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของตำบลเกาะกูด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการวางบทบาทการพัฒนาตำบลเกาะกูดในอนาคตอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับศักยภาพและบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น จึงได้กำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

- 4.1 การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค – สาธารณูปการ
- 4.2 การบริหารจัดการที่ดี และส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4.3 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน
- 4.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ และการทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมจารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.5 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี (2557 : 73) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มี ของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาบันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่ชอบและไม่สนใจประโยชน์ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน

ธรรมนูญชน นิคมณี และคนอื่น ๆ (2558 : 35-36) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น ตัวแทนส่วนใหญ่รู้จักการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง โดยได้รับคำแนะนำจากภาครัฐ วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว เริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7-12 เดือน และบันทึกบัญชีเป็นรายสัปดาห์ แต่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่ติดตามผล ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ภภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562 : 118-119) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวัน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งสามารถทำให้ทราบถึง รายรับ-รายจ่ายได้ และยังไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร

ลักขณา คำชู (2562 : 1009-1015) ที่ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากต้องมีการกิจรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

เอมอร แสงวโรตรม (2557 : 30-39) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านในเขตห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนที่เป็นไปได้มากที่สุด คือ จัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ เน้นให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีหน่วยงานรัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม มีการส่งเสริมให้รางวัลต่อผู้ที่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำและควรมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเฉพาะเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

เอกณรงค์ เรืองรัตน์ (2561 : 41-42) ที่ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริม การจัดทำบัญชีรายรับ -รายจ่ายในครัวเรือนของคน ทำงาน ในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ -รายจ่ายในครัวเรือน คือ การเห็นประโยชน์จากการจัดทำบัญชี ทำให้ทราบถึงรายรับ -รายจ่าย และภาระหนี้สินนำไปสู่การควบคุมวินัยทางการเงินของตนเอง ปัจจัยภายนอก คือ สภาวะทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ -รายจ่ายในครัวเรือน นำไปสู่การตระหนักถึงการออม ต่ออนาคต และแนวทางการส่งเสริม โดยการให้ความรู้ และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน นำไปสู่ความมั่นคงทางการเงินอย่างยั่งยืน